

3 tema. Ekonomikos sistemos ir paskatos

- T1.** Tradicinės ekonomikos sistemos pagrindas yra:
- A** prekyba;
  - B** tradicijos ir papročiai;
  - C** gamybos specializacija;
  - D** valstybinis valdymas.
- T2.** Kas rinkos ekonomikoje labiausiai skatina gaminti?
- A** Ideali konkurencinė aplinka.
  - B** Saugumo troškimas.
  - C** Tai, kad vyriausybė perka prekes.
  - D** Pelno siekimas.
- T3.** Lietuvos ekonomiką galima apibūdinti kaip:
- A** rinkos ekonomiką, reguliuojamą valstybės;
  - B** planinę, komandinę ekonomiką;
  - C** tradicinę, arba papročių, ekonomiką;
  - D** komandinę, paremtą rinkos papročių, ekonomiką.
- T4.** Komandinėje ekonomikoje, ką gaminti, lemia:
- A** verslininkai;
  - B** politikos lyderiai;
  - C** pirkėjai ir pardavėjai;
  - D** tradicijos ir papročiai.
- T5.** Įsivaizduokime, kad batų įmonė „Elfas“ yra valstybinė. Kuris teiginys teisingas?
- A** Ši įmonė gamina batus pagal valstybės nurodytą planą.
  - B** Ši įmonė batus parduoda tik valstybei.
  - C** Šios įmonės darbininkai patys susipranta, kiek batų gaminti.
  - D** Ši įmonė niekada negauna pelno.
- T6.** Kurioje iš išvardytų šalių vyrauja tradicinės ekonomikos sistemos elementai?
- A** JAV.
  - B** Rusija.
  - C** Didžioji Britanija.
  - D** Afganistanas.
- T7.** Ekonominės paskatos pavyzdys yra:
- A** patriotizmas;
  - B** premija;
  - C** ambicijos;
  - D** fanatizmas.
- T8.** Darbuotojas dirbs už mažesnę atlyginimą, jei:
- A** darbo sudėtingumas ir prestižas padidės;
  - B** darbo sudėtingumas ir prestižas sumažės;
  - C** darbo sudėtingumas padidės, prestižas sumažės;
  - D** darbo sudėtingumas sumažės, prestižas padidės.
- T9.** Tikimybė laimėti loterijoje labai maža. Kas skatina žmones pirkti loterijos bilietus?
- A** Noras paremti lošimo organizatorius.
  - B** Noras išleisti pinigus.
  - C** Noras papildyti prizinį fondą.
  - D** Pinigai, kuriuos tikimasi išlošti.
- T10.** Kokios finansinės paskatos pagerintų mokinių mokymosi motyvaciją?
- A** Premija už gerus rezultatus.
  - B** Pagyrimo raštas.
  - C** Galimybė gauti geresnį darbą ateityje.
  - D** Išrinkimas į mokinių savivaldą.

- T11.** Kas paskatintų bedarbj pradėti savo verslą?
- A** Didesnės bedarbio pašalpos.
  - B** Galimybė užsidirbti pragyvenimui.
  - C** Padidėję verslo mokesčiai.
  - D** Sudėtingos finansavimo sąlygos.
- T12.** Braižydami gamybos galimybių kreivę darome prielaidą:
- A** kad ekonominių išteklių kiekis yra ribotas;
  - B** kad technologija fiksuota;
  - C** kad yra visiškasis užimtumas;
  - D** visi minėti teiginiai tiesingi.
- T13.** Gamybos galimybių kreivė iliustruoja pagrindinį principą, kad:
- A** jei ekonomikoje yra naudojami visi išteklių, vienos prekės gamybos apimtį galima padidinti tik sumažinus kitos prekės gamybos apimtį;
  - B** ekonomika automatiškai gamina produkcijos kiekį, kuriam esant sunaudojami visi išteklių;
  - C** norint padidinti vienos prekės gamybos apimtį, reikia padidinti ir kitos prekės gamybos apimtį;
  - D** bet kurio produkto gamyba yra ribota.
- T14.** Šalis A gamina dvi prekes – laikrodžius ir batus. Jei šalis nuspręš padidinti laikrodžių gamybos apimtį, tai batų gamyba:
- A** galima palikti tokia pat;
  - B** reikės padidinti;
  - C** reikės sumažinti;
  - D** galima padidinti arba sumažinti.
- T15.** Žmonės reaguoja į paskatas. Kuris teiginys prieštarauja šiai taisyklei?
- A** Pamokų lankomumas pagerėjo, nes buvo nutarta imti mokesť – už kiekvieną be priežasties praleistą pamoką po 3 litus.
  - B** Simukas uoliai ėmėsi skaityti knygetes, kai mama pažadėjo nupirkti po porciją ledų kiekvieną kartą jam perskaičius 10 puslapių.
  - C** Darbininkai neprieštaraudami dirbo viršvalandžius, nes žinojo, kad už tai bus sumokėta dvigubai.
  - D** Ant kiekvieno cigarečių pakelio užrašyta, kad rūkymas kenkia sveikatai, tačiau dėl to nemažėja rūkančiųjų skaičius.
- T16.** Mikroekonomika nagrinėja:
- A** bendrojo kainų lygio kilimo priežastis;
  - B** ekonomikos augimą;
  - C** profesinių sąjungų įtaką darbuotojų atlyginimams;
  - D** pagrindines nedarbo priežastis.
- T17.** Rinkos ekonomikoje sprendimus apie prekių ir paslaugų kūrimą bei paskirstymą daro:
- A** vyriausybės samdyti ekonomistai;
  - B** žmonės, kurie užima politinius postus;
  - C** gamintojai ir vartotojai, kurie mainosi prekėmis ir paslaugomis;
  - D** žmonės, kontroliuojantys šalies karinės gynybos sistemas.
- T18.** Palyginti su rinkos ekonomika, vienas iš komandinės ekonomikos privalumų yra tai, kad:
- A** gamintojams trūksta paskatų tobulinti gamybos metodus;
  - B** vartotojai turi didesnį prekių ir paslaugų pasirinkimą;
  - C** žmonės yra saugesni darbo ir visuomeninių paslaugų teikimo požiūriu;
  - D** vyriausybinių institucijų dažnai gamina produktus efektyviau nei privačios firmos.
- T19.** Kuri situacija labiausiai tikėtina rinkos ekonomikos sistemos šalyje?
- A** Vartotojai perka kompiuterius vyriausybės nustatytais kainomis.
  - B** Vyriausybės lyderiai nustato naujų automobilių gamybos kvotas.
  - C** Dviračių parduotuvės renkasi, kokias prekes ir paslaugas pasiūlyti vartotojams.
  - D** Reikalaujama, kad medienos įmonės kasmet gamintų tam tikrus kiekius įvairios produkcijos.

- T20.** Kuris veiksnys yra ekonominė paskata verslui plėsti gamybą?
- A** Didėjantis pelnas.
  - B** Sumažėjusios pardavimų apimtys.
  - C** Didesnės sąnaudos.
  - D** Visa, kas išvardyta.
- T21.** Pelnas yra viena svarbiausių paskatų daugumai:
- A** labdaros organizacijų;
  - B** verslų;
  - C** švietimo institucijų;
  - D** religinių organizacijų.
- T22.** Palyginti su rinkos ekonomika, komandinėje ekonomikoje paprastai yra:
- A** mažiau privačių verslų;
  - B** platesnės vartotojų pasirinkimo galimybės;
  - C** mažiau sričių, kurias reguliuoja vyriausybė;
  - D** aukštesnis daugumos piliečių gyvenimo lygis.
- T23.** Ekonomikos sistema, kurioje kainas lemia „nematoma ranka“, yra:
- A** komandinė;
  - B** tradicinė;
  - C** rinkos;
  - D** mišrioji.
- T24.** Rinkos ekonomikoje atsakymą į klausimą, kam atitenka pagaminti produktai, lemia:
- A** vyriausybė;
  - B** partijos;
  - C** vartotojai;
  - D** verslininkai.
- T25.** Esant rinkos ekonomikos sistemai, kai jautienos gamybos sąnaudos padidėja, į klausimą, kas gali pirkti jautieną, atsako:
- A** kainų kontrolė – kainos kontroliuojamos taip, kad daugelis žmonių galėtų nusipirkti jautienos;
  - B** kainų sistema – tik tie, kurie žino, kad gali sau šitai leisti, pirks jautieną;
  - C** konkurencija – ji vėl sumažins jautienos kainą;
  - D** visa, kas išvardyta.
- T26.** Kurioje ekonomikos sistemoje į pagrindinius ekonomikos klausimus atsako daug pirkėjų ir pardavėjų?
- A** Komandinėje.
  - B** Tradicinėje.
  - C** Rinkos.
  - D** Mišriojoje.
- T27.** Viena pagrindinių problemų, su kuria susiduria kiekviena ekonomikos sistema, yra susijusi su:
- A** gamybos galimybėmis;
  - B** gamybos veiksniais;
  - C** ribotais ištekliais;
  - D** technologija.
- T28.** Rinkos ekonomikos sistemos sąlygomis rinką labiausiai veikia sprendimai, kuriuos priima:
- A** aukšto rango planuotojai;
  - B** šalies centrinis bankas;
  - C** gamintojai, remdamiesi ilgalaikėmis prognozėmis;
  - D** daugelis pirkėjų ir pardavėjų.
- T29.** Ekonominė paskata, skatinanti verslininkus gerinti savo produktus, mažinti jų sąnaudas ir siekti, kad jie būtų konkurencingi, yra vadinama:
- A** pelnu;
  - B** kainų sistema;
  - C** alternatyviosiomis sąnaudomis;
  - D** pajamų norma.

- T30.** Ką reikia gaminti, esant komandinei ekonomikai, lemia:
- A** verslininkai;
  - B** tradicijos ir įpročiai;
  - C** politikos lyderiai;
  - D** pirkėjai ir pardavėjai.
- T31.** Kas būtina rinkos ekonomikos sistemai?
- A** Visuomeninė turto nuosavybė.
  - B** Privati gamybos priemonių nuosavybė.
  - C** Gamybos priemonių vyriausybės reguliavimas.
  - D** Konkurencijos kontrolė.
- T32.** Li šeima ir jų kaimynai užsidirba gyvenimui žvejojami upėje, kuri yra šalia jų namų. Kai kurie šalies žmonės verčiasi kirsdami mišką ir toje vietoje augindami daržoves, o kiti padeda kirsti mišką ir pjausto medžius. Kiek Li atsimena, taip buvo visada. Kokia yra Li šalies ekonomikos sistema?
- A** Komandinė.
  - B** Mišrioji.
  - C** Tradicinė.
  - D** Rinkos.
- T33.** Kuris teiginys yra nebūdingas rinkos ekonomikai?
- A** Pirkėjų ir pardavėjų veiksmai nustato prekių ir paslaugų kainas.
  - B** Išteklių paskirstymą lemia jų kainos.
  - C** Vyriausybė nustato maksimalias ir minimalias prekių ir paslaugų kainas.
  - D** Kainos gamintojus informuoja, skatina veikti.
- T34.** Pagrindinis kiekvienos ekonomikos sistemos tikslas yra spręsti problemas, kurios susijusios su:
- A** vartotojų paklausa;
  - B** prekių ir paslaugų pasiūla;
  - C** konkurencija tarp verslų;
  - D** išteklių stygiumi.
- T35.** Kuris teiginys geriausiai apibūdina rinkos ekonomiką?
- A** Vyriausybė reguliuoja ekonomiką tik tada, kai būtina apsaugoti vartotojus.
  - B** Vartotojai gali laisvai pirkti, ką tik pasirenka.
  - C** Konkurencija, pelnas ir privati nuosavybė yra šios sistemos dalys.
  - D** Verslai turi savo kapitalo įmones.
- T36.** Kas geriausiai parodo, kaip kainų sistema nustato, kas vartos pagamintas prekes ir naudosis paslaugomis?
- A** Dėl sausros padidėja grūdų kainos.
  - B** Kai kukurūzai ir jų gaminiai brangiai kainuoja, padidėja kviečių paklausa.
  - C** Pasirašęs sutartį už 7 milijonus litų, krepšinio žvaigždė savo namuose įsirengia dar vieną baseiną.
  - D** Kai augalininkystės produkcijos kainos kyla, didėja žemės ūkio įrenginių gamyba ir pardavimas.
- T37.** Laisvoji verslininkystė (rinkos ekonomika) reiškia, kad:
- A** prekės ir paslaugos laisvai tiekiamos tiems, kurie negali jų nusipirkti;
  - B** verslininkai laisvai sprendžia, kaip gamins, bet, ką gaminti, sprendžia vyriausybė;
  - C** individai gali įsigyti išteklius, organizuoti gamybą ir parduoti produkciją bet koku legaliu būdu, kurį jie pasirinko;
  - D** individai gali laisvai gaminti produkciją, kuri, vyriausybės institucijų nuomone, gali būti pelninga.
- T38.** Kokioje ekonomikos sistemoje visus ekonominius sprendimus priima vienas centras ar grupė ir remiasi kolektyvine nuosavybe?
- A** Papročių.
  - B** Komandinėje.
  - C** Grynojoje kapitalistinėje.
  - D** Mišriojoje kapitalistinėje.

- T39.** Kas yra privati nuosavybė?
- A** Ribotų išteklių paskirstymas, nustatant jiems atitinkamas kainas.
  - B** Kapitalas ir kiti ištekliai, priklausantys asmenims ir verslo įmonėms, bet ne valstybei.
  - C** Akstinas veikti ir už tai pelnyti naudos.
  - D** Tai, kas lieka, padengus visas verslo veiklos išlaidas.
- T40.** Kiekvienoje ekonomikos sistemoje pagrindiniai klausimai – *ką?*, *kaip?* ir *kam?* – sprendžiami žemiausiu ir aukščiausiu lygiais. Kuris klausimas sprendžiamas žemiausiu lygiu?
- A** Kaip galima pasiekti visišką užimtumą?
  - B** Kaip išvengti infliacijos?
  - C** Ką ir kiek gaminti?
  - D** Kaip skatinti ekonomikos plėtrą?
- T41.** Ekonomika – tai mokslas, tiriantis:
- A** kaip vyriausybė perskirsto ribotus išteklius;
  - B** verslo organizavimo būdus;
  - C** prekių gamybą ir paslaugų teikimą;
  - D** kaip geriau panaudoti ribotus išteklius.
- T42.** Laisvosios verslininkystės sistemoje rinkos kainą sąlygoja:
- A** pasiūlos ir paklausos sąveika;
  - B** vyriausybės nustatyti prekių ir paslaugų įkainiai;
  - C** prekių ir paslaugų paklausa;
  - D** prekių ir paslaugų pasiūla.
- T43.** Kurioje ekonomikos sistemoje vyrauja ekonominė laisvė, bet dalį sprendimų priima vyriausybė?
- A** Komandinėje.
  - B** Tradicinėje.
  - C** Laisvosios verslininkystės.
  - D** Mišriojoje.
- T44.** Ekonomika nenagrinėja klausimų, susijusių su:
- A** prekėmis ir paslaugomis;
  - B** žmogiškaisiais ištekliais;
  - C** verslumu;
  - D** žmonių sąvybėmis.
- T45.** Kuri frazė neturi ryšio su ekonomikos mokslo apibrėžimu?
- A** Rinkos ūkio analizė.
  - B** Stygiaus ir pasirinkimo problemos.
  - C** Ištekliai.
  - D** Konkurencinės kovos metodai.
- T46.** Valstybių ekonomikos sistemos skiriamos pagal tai:
- A** kokia valdymo sistema – parlamentinė ar prezidentinė – yra šalyje;
  - B** kokia valdymo sistema – demokratinė ar diktatūra – yra šalyje;
  - C** kaip atsakoma į tris pagrindinius klausimus: *ką? kaip? kam?*
  - D** kiek pilietinių teisių ir laisvių turi šalies gyventojai.
- T47.** Kuri ekonomikos sistema nepatiria stygiaus?
- A** Tradicinė.
  - B** Komandinė.
  - C** Rinkos.
  - D** Nėra tokios.
- T48.** Su kuria iš išvardytų problemų susiduria bet kuri ekonomikos sistema:
- A** Kaip patenkinti visus bendruomenės narių norus.
  - B** Kaip geriau panaudoti ribotus išteklius.
  - C** Kaip paskirstyti pajamas visiems bendruomenės nariams.
  - D** Kaip sutaupyti pinigų valstybės skolai sumažinti.